

ٿمرين

- ١- هغه اسباب چه په دائئمي توگه سره نکاح حراموي نومونه
پئي واخلي.
- ٢- په ڪوم قرابت سره د نکاح حرمت ثابتپزئي؟
- ٣- په مصاهرت سره د ڪوم مونسخون نکاح حرامپزئي؟
- ٤- په زنا سره حرمت مصاهرت ٿا بتهپزئي اوکه نه حڪم پئي
واضخ ڪرئي؟
- ٥- په رضاع باندي د ڪوم مونسخون سره نکاح حرامپزئي؟
- ٦- د مشركي سنهجي سره نکاح د ائمي حرامه ده اوکه مؤقتي
بيان پئي ڪرئي؟
- ٧- د ٽهوي د سنهجي سره نکاح د ائمي حرامه ده اوکه مؤقتي
بيان پئي ڪرئي؟

ج ٢٣

په نکاح کښی دولي صلاحیت

ولی ھغه چاته ویل کېږي چه شرعاً د یوه شخص په قانوني چارو
کښی د تصرف حق ولري.

په نکاح کښي دولايي ړومبي حق د هغه شخص دی چه په ميراث کې
لمړي حقداروي. مثلا: پلارله نیکه او ورورنه په نکاح کښي وړاندی
حقداردي.

خرينه چه اساساً په اسلام کښي د نکاح حق د هر شخص خپل حق
دی، نوکه اصيله، عاقله، بالغه بنحه په خپله خوبنې پرته دولي د
حضور نه نکاح وکړي عقد صحيح دی. خد چه دې بنجی په خپل حق
کښي تصرف کړي دی.

ولي ته روانه دی چه په زوراً و جبر سره عاقله، بالغه بنحه په
نکاح ورکړي، که ولی ٻئي کله په نکاح و سراکوي نواجاڙه به ترې غواړي.
که ولی د کومي عاقلي، بالغې باکړي بنجی نه د نکاح اجازه و غواړي
او هغه په مقابل کښي و خاندی او یا چې پاتي شي، دا سکوت او خندا
اجازه ګنل کېږي. هغه ژړا چه پرته له شور او غوغانه وي هم د اجازې
حکم لري.

د اجازه د غوبنلوپه وخت کښي دا ضرور دی چه بنجی

ته هغه سړی کوم چه بنجئه ورسه نکاح کول غواړی د اسې معرفي کړي
چه په مکمل د ول پئی و پېژنی، ترڅود دې رغبت او یا نه رغبت په بنه توګه
څرګند شي.

د نکاح د اجازې د غونښتلويه وخت کښې د مهر ذکر کولو ته ضرورت
نه شته. ځکه چه د نکاح عقد د مهر د تعیین نه پرته هم صحت لري
د کوندي بنجئي له پاره ضروري ده چه د نکاح غونښتنه صراحتاً
قبول او یا رد کړي او د پیغلي په شان پئی سکوت یا خندا اجازه نه
کېنل کېنی.

که ولی کومه وره جلی چا ته په نکاح ورکړه د لاندی تفصیل په
نظر کښې نیولو سره نکاح صحیح ده:
که ولی د اسې پلار او یا نیکه ولی چه په فسق او فساد سره مشهور
نه ولی نکاح صحیح ده او جلی ته د بلوغ خیار هم نشته. ځکه د پلار او
نیکه شفقت د اولاد په برخه کښې مکمل او له هر ډول بقصان نه خالي
دی نو ځکه د اسې جلی د بلوغ د خیار حق نه لري.

خیار بلوغ له د اسې یوه اختيار نه عبارت دی چه د هغه په موجب وره جلی
کولای شي بلوغ ته درسې د سره سه د نکاح هغه عقد قبول یا رد کاندی کوم
چه دوی له خوا ددې د صغارت په موده کښې تر سره شوی دی.

اوکه د پلار او نیکه نه پرته بل کوم وی و په جلی په نکاح ورکری په
دی صورت کبینی جلی ته د بلوغ خیار ثابت دی. د کومی جلی د پاره چه د
بلوغ خیار ثابت وی او په خپلی نکاح باخبره او پوه وی که د بلوغ سره سم
چپ پاپی شوه او د خلاصون طلب بی و نه که خیار بی باطل بزی.
که کومی بنجی د بلوغ د خیار په واسطه د خپل مېره نه خان خلاص
کړه دی خلاصون ته طلاق نه ویل کېږي حکم چه د خلاصون د بنجی
له طرفه متحقق شوی دی او طلاق د مېره حق دی نه د بنجی.
که بنجی عصبه ورثه نه در لودل نور خپلوا ن بی هم کولی شي هغه
ولايتا په نکاح ورکری.

تەرىن

- ۱- ولی چاتە وائى اورومبى حق د ولایت د چادپا دى بىان ئى كىرى ؟
- ۲- بىنۇھە دولى د حضورنە پىرە نكاح كولى شى اوکە نە واضح ئى كىرى ؟
- ۳- دكۈنلەپلىك اوپىغىلى پە اجا زت او رضا يىت كىنىي كوم فرق شتە او كە نە حكم ئى واضح كىرى ؟
- ۴- ولى پە زور او جىرسە كومە بىنۇھە پە نكاح ور كولى شى اوکە نە واضح ئى كىرى .
- ۵- بىنۇھى تە پە كوم صورت كىنىي د بلوغ خىار شتە دى بىان ئى كىرى ؟
- ۶- د بلوغ خىار ىخىنگە دى واضح ئى كىرى ؟
- ۷- د بلوغ د خىار پە واسطە جدائى . طلاق كىنلە كېرىي اوکە نە واضح ئى بىان كىرى ؟

مهر

مهر په لغت کښې هغه پېړي ته وايئ چه داوښ په پزه کښې اچول
شوي وي او د فقهاو په اصطلاح مهر هغه مال ته وايئ چه د نکاح
د عقد په موجب د سنجي د پاړه پر مړه باندی لاره مړي.
دنکاح د عقد تحقق د مهر پورې کومه اړه نه لري، حتی که د نکاح
په کوم عقد کښې د مهر تعین او ذکر و نه شي او یا مهر نفی کړای شي
بیا هم نکاح صحیح ده، حکم چه نکاح د دا سی ایجاب او قبول خخه عبارت
ده چه د شاهدانا په حضور کښې په تحقق موندلی وي، مګر په دې
حالت کښې مهر مثل لاره مړي، حکم که خه چه هم مهر و رهسته د سنجي
حق ګرجي، مګر په ابتداء کښې شرعی حق دی.

د مهر لب ۵ اندازه

د مهر لب ۵ اندازه لس شرعی روپیه دی چه وزن په اوه (۷،۸)
مقاله سپین زر کېږي، نوکله چه مونږ د نکاح عقد کوو او په مهر کښې
افغانه، کلدا سې او یا کوئي نورې روپیه ذکر کوو، لازمي ده چه قيمت
په لبر تر لب ۵ د لسو شرعی روپیونه کم نه وي، حکم شريعت د مهر
لب ۵ اندازه لس شرعی روپی تعین کړي دی لکه څنګه چه
حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی:

لَا مَهْرًا قَلَّ مِنْ عَشْرَةِ دَرَاهِمَ.

دلسو روپیونه لبر مهرنشته.

د مهر زیاته اندازه :

د مهر زیاته اندازه د شریعت له طرفه تعین شوی نه ده بلکه په
دې باره کېنې بنجئ او مېره ته اختیار ورکړ شوی دی چه په هره اندازه
سره صلاح کېږي صحت لري.

که مېره د مهر له تعین نه وروسته مهر زیات او یا بنجئ د تعین شوی
اندازې نه خه شی کم کړي صحت لري څکه دا کار په خپل مال کېنې تصرف
ګنیل کېنې، او تصرف کول په خپل مال کېنې چه په مشروع دول وي
جوائز لري.

هیڅ خوک حق نه لري چه د بنجئ په مهر کېنې بې د هغې د اجازې
نه تصرف وکړي حتی پلار، ودور، کاکا او نورخپلوان او که خوک بې
د اجازه د بنجئ په کېنې تصرف وکړي نو دا د هغې بنجئ په حق کېنې
صراحتاً ظلم دي

کله چه د اخبره ثابته شوه چه مهر د بنجئ حق او په مېره بې د مهر
وسکول لازم دي نو بنجئه کولای شي چه د مهر له اخستلونه مخکېنې
خان له مېره مخنه لري وساتي او هم له هغه سره سره ونه کړي خودا

حکم په هغه صورت کښې دی چه د مهروکول معجل تاکل شوی وي اوکه د
مهروکول نسيه تاکل شوی وي نوبیا دا حق نه لري.

مهرمثل :

کله چه د نکاح په عقد کښې د مهرا ندازه ونه تاکل شي نوبیا د بسجی د
پاره په مېره باندی مهرمثل لازمېنې.

مهرمثل عبارت دی د هغه مهربنه چه د بسجی د گومی مماثلی خپلوا فی
په اندازه وي. مهرمثل په دا سې وقت کښې لاړ مېنې ی چه د نکاح په عقد
کښې یا اصلًا مهربنه وي تاکل شوی او یا دا چه نفی شوی وي

د مهرمثل د تعیین طریقه:

د مهرمثل په تعیین کښې د پلر فه سلسلې د دا سې یوې بسجی مهر
معیار ګرځول کېږي کوم چه له منکو حی سره په حسن، دیانت، عقل، مال،
زمانی او محل د سکونت کښې مماثل تر و لري. نو د غنې منکو حی ته ډه فی
بسجی د مهرا ندازه چه په پورتنيو او صافو کښې له دی سره یو شانته وي
ورکول کېږي.

له هغه ځایه چه د مهرمثل په تعیین کښې پلر فه قرابت لو مرفي مقام لري
نو خکه خو با ید له هرڅه نه مخکښې د منکو حی خپل خویندو، بیا پی د پلار
خویندو، او وروسته بیا د تره لور ګانو ته وکتل شي، که چېږي د دې په

پلرنی تبرکنېي داسې بىنخە چە لە دې سره پە ذكرشۇو او صافو كېنېي
برابرە وي و نە موندله شي، نوبىيا بايد پە داسې قبىلې كېنېي پلتنە پىل
شى گوم چە پلرنە قبىلې تە دېرە نېر دې وي، او پە ھەمدە توگە دې خپلە
پلتنە جارىي و ساتىي ترخو پە ياد شۇو او صافو كېنېي لە منكۈچى سرە -
ورتە بىنخە پىدا شى.

د مەرلزۇم:

كە د بىنخى د پاھەن پە مەرە با ندى تول او كە نىمايىي مەرلازىمېرىي.
تول مەر پە ھەفە صورت كېنېي لازىمېرىي چە د بىنخى سرە د مەرە نېر د پولى
او ياخلوت صحىحە شوى وي

خلوت صحىحە: پە يوه محل كېنېي د بىنخى او مەرە ھەفە يوھاى
كېدۇتە وايى چە ھلتە د قربت د جماع آكومە شرعىي مانع وجودونە لرى.
د نىمايىي مەرلزۇم: نىمايىي مەر پە ھەفە وخت كېنېي لازىمېرىي
چە د بىنخى د پاھە مەرتەعين شوى وي مىگە منكۈچە لە قربت او ياخلوت
صحىحە نە مەخلۇكىي طلاقە او يايى مەرە مەشىي وي.

متعه

متعه عبارت دی دیوپه جو یه کالیونه چه د مهربه له خواطلاقی شوی
بنجی ته ورکول کېزی. د ذکر فرده چه کالی باید د محیط د عرف او عادت
سره سه ورکړ شی کوم چه بنجه بی استعمال ته ضرورت ولري.
د افغانستان د خلکو په عرف کېنې یوه جوره کالی عبارت دی له:
کمیس، پرتوک او تکری نه.

د متعه حکم

متعه د هېږي طلاقی شوی بنجی د پاره مستحب ده مګرد هغې
بنجی د پاره چه د نکاح د عقد په وخت کېنې ورته مهر نه وي تعین شوی
او د قربت او خلوت صحیحه نه مخکنې طلاقه شوی وي واجب ده، د
متعه په وجوب کېنې حکمت د هغه انز جار او نفرت له منځه وړل دي،
کوم چه د طلاق له امله بنجی ته پیدا کېزی.

کله چه د بنجی له پاره تموک او یا نیماي مهر لانم شوی وي د -
نفرت جبیره په مهر سره کېدای شي نو حکم د متعه ورکولو ته وجوابا
ضرورت نه شته، او همداړنگه له هغه ځایه چه متعه د مهرو خلف ده
نو په کوم صورت کېنې چه مهر لانم وي متعه واجب نه ده ترڅو اصل
او خلف په یوه محل کېنې سره جمع نه شي.

نکاح

نکاح په لغت کښې ضم (یوځای کولو) ته وايئ . او په شريعت کې نکاح عبارت دی د هغه عقد نه چه وارد پزې په ملک متعه (خاصه فائده) باندی په قصدي توګه سره .

د نکاح ارکان :

د نکاح ارکان ایجاب او قبول دی :

۱- ایجاب : د عقد کوونکو اول قول ته ایجاب وايئ د هر شخص له جانبه چه وي (دنزاویا بسجی) اول قول ته حکم ایجاب وايئ چه په مقابل جانب باندی په منلو اویا رد سره جواب واجبوی .

۲- قبول : دوهم قول ته د هر عقد کوونکی له خوا چه واقع شی قبول وايئ . حکم چه دوهم قول په حقیقت کښې د قبول حواب دی ، د رد په طریقی سره وي اوکه د قبول .

په هر عقد کښې د ایجاب او قبول الفاظ باید په ماضی الفاظ سره وي مګر د نکاح په عقد کښې که یوئی ماضی او بل یئی ماضی هم نه وي صحت لري -

د نکاح د عقد هغه مثال چه دواړه الفاظ را ایجاب او قبول) یئی ماضی

وې دا دی :

تہرین

۱- د مهر لغوی او اصطلاحی معنی واضح بیان کرئی .

۲- که د مهر ذکر دنکاح په عقد کښی ونه شي او یا نفی شي دنکاح عقد صحت لري او که نه ؟

۳- د مهر لبره او د ډېره اندازه بیان کرئی .

۴- مهر د چا حق دی او د اهم واضح کرئی چه د بنئی د اجازه کنه پرته بل خوک په مهر کښی د تصرف حق لري او که نه ؟

۵- د مهر مثيل تعريف او د تعين طریقه بیان کرئی .

۶- په کوم صورت کښی بنئی ته ټول مهر پرمهره باندی لانز مهني واضح بیان کرئی ؟

۷- د بنئی د پاره نیمايی مهر په کوم صورت کښی لانز مهني ؟

۸- متعه خه شي ته وائي واضح بیان کرئی ؟

۹- د کومو بنخود پاره متعه مستحب او د کومود پاره واجب ده بیان بیان کرئی ؟

قِسْم (دېنخو تر منع د حقوق برابر ویش)

که يو سری دوه او يازدیاتی متکوچی سنجی ولری نو پرسری باندی
 لازم دی چه ده گوئی تر منع په تولو حقوقو کښی لکه دشپی نوبت، جامو،
 نفقة او نور و کښی دخپل قدرت په اندازه دعدالت نه کار، و اخلي، قلبي
 مینه له دې حکم نه مستثنی ده، ئکه په قلبي مینه او محبت کښی مساوا
 راوستل دانسان له قدرت پورته کار دی.

پیغلي او کونه دی په حقوقو کښی سره يو برابر او کوم فرق نه لري
 او همدارنگه دزه او نوو بنخو تر منع هم په حقوقو کښی کوم فرق
 نه شته.

هغه شخص چه دې بنخو د حقوق په باره کښی له بې عدالتی نه کار
 اخلي، دقيامت په وسخ چه د حشر میدان ته راوستل کېري يو طرف
 اړخ به ې کوب وي لکه خرنگه چه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمایالي
 دی:

مَنْ گَانَتْ لَهُ أَمْرًا تَأْنِ وَمَا لَإِلَى أَحَدٍ هِمَا فِي الْقُسْمِ جَاءَ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشَقَّةٌ مَاءِلٌ.

ترجمه: خوک چه دوې سنجي لري او د حقوق په تقسيم کښي
 یوې ته ميلان وکړي، دقيامت په وسخ به په داسي حال چه يو طرف پې

کوب وي د حشر ميدان ته ساحي.

دا دول عذاب دده دې عدالتی نښه ده کوم چه ده دخپلوبنځو
ترمځ په دنیا کښې کړي واه.

د سفر د پاره مېړه ته دا اختيار ورکړي شوی دی چه د خپلې
خوبنې سره سم ميرمن له ځانه سره سفرته بويي که خه چه هم د
دوئي ترمځ قرعه اچوں بهتره خبره ده.

تمرين

- ۱- قسم خه شي ته وايي او سري بايد دخيلو بنحو د حقوق د مراجعات په بازه کبني خرنگه اجراءات وکري بيان ې کړئ؟
- ۲- نوی منکوحه د زړي منکوخي سوه په حقوقو کبني کوم فرق لري او که نه واضح ې کړئ؟
- ۳- خوک چه د خپلوبنحو تر منح بی عدالتي وکري دقیامت په وړخ خه رنگه عذاب ورکول کېنی بيان ې کړئ؟
- ۴- که کوم نفرخوبنځي ولري آیا کولای شي خپله هره بنځه چه دغواړي له ځانه سره ې سفر نه بوزي؟

رضاع

رضاع در، په زور او زیر په لغت کښې مطلق د تی (مص)، یعنی رو دلو ته وائی او په شریعت کښې رضاع عبارت ده د مخصوص ما شوم له خوا د مخصوص تی رو دل په مخصوصه زمانه کښې.

مخصوص ما شوم، شیر خوره ما شوم مخصوص تی د آدمی بنجی تی، او مخصوصه زمانه دامام ابو حنیفه ره په نزد (۳۰)، میاشتی او دامام محمد^ن او امام ابو یوسف ره په نزد (۲۴)، میاشتی دی.

حاصل د مطلب دا شو: که یوما شوم تر (۳۰)، میاشتو پوره په د یو په بنجی تی وروی او شیده په گکدی ته داخلي شي ده بري وي او که لبی در رضاع حکم پرې مرتب کېنېي.

او که چاد (۳۰)، میاشتو د عمر نه وروسته د کوھی بنجی تی ورو دل هفه تحریم چه په رضاع با ندی بناء دی په دې صورت کښې نه مرتب کېنېي خکه چه بنی عليه الصلوٰة والسلام فرمایلی دی:

(لَا رضاعَ بَعْدَ الْفِصَالِ) «له جدایی نه وروسته رضاع نشته».

یعنی در رضاع د مودې له تېرې دونه وروسته ما شوم شرعاً له تې رو دلو خخه جد اکنیل کېنېي، نوکه وروسته له دې مودې نه شیده په ورو دل شي در رضاع حکم پرې نه مرتب کېنېي. نو خکه ویلی شو

ویلی شوچه درضاع حرمت شرعاً دخاصلی زمانی دنشونما پوری متعلق
شوی دی چکه چه دهی خاصی زمانی نه وروسته دماشومانوزیاته
دنشونما په غذا سره حاصلېږي.

درضاع حکم:

درضاع په سبب هفه حرمت ثابتېږي کوم چه په نسب سره ثابت
دی لکه چه نبی عليه الصلوۃ والسلام فرما یلی دی:
يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ.

ترجمه: حرامېږی په رضاع سره هفه خه چه حرامېږی په نسب
سره.

درضا عی او نسبی حرمت په منح کښې چه کوم فرقونه شته هفه
په لاندی ډول دی:

۱- درضا عی خور دمور سره نکاح روا ده حال دا چه د نسبی خور
دمور سره نکاح جوانز نه لري.

۲- درضا عی زوئی د خور سره نکاح روا ده اماد نسبی زوئی
د خور سره نکاح جاییز نه ده.

درضا عی د ثبوت د پاره یواهی د بنخوش شاهدی کافي نه ده بلکه
اقلالاً باید دو ده سری او یا یو سری او دو ده بنجی شاهدی و وايی چکه

په رضاع باندی دینی احکام مرتب کېنې او د دا سی شی د اثبات د
پاړه چه د دینی احکام پرې مرتب کېنې یوازې د بنخوشاهدې
کافی نه ده.

تمرين

- ۱- درضاع لغوي او شريعي معنى بيان كرئي .
- ۲- درضاع وخت په صحيح توګه شرحه كرئي .
- ۳- په رضاع باندي کوم حکم مرتب دی واضح بی کرئي .
- ۴- درضاع او نسب سره په حکم کښی خه فرق شته اوکه نه واضح بی کرئي .
- ۵- رضاع يوازي د بنحو په شهادت ثابتېري اوکه نه بيان بی کرئي ؟
- ۶- که کوم ماشوم د ۳۰۰ میاشتود عمرنه په پورته عمرکښی د - کومې بنجی قي وروي درضاع حرمت پري مرتب کېري اوکه نه واضح بی کرئي ؟

طلاق

طلاق په لغت کښې د قید خلاصوته وائي فرق نه کوي چه دا
قید حسى وي لکه د بندې خوشی کول اوکه معنوی لکه د بندې
خلاصون له نکاحي قید نه.

په شريعت کښې طلاق عبارت دی د پورته کولو د هغه شريعي
قید نه چه په نکاح سره ثابت شوي وي.

د طلاق قسمونه

طلاق په خوا اعتبار و سره تقسيم شوي دی او هر تقسيم پی
حانته اقسام لري چه په لاندې چوپان سره تشریح کېږي:

۱- د طلاق اقسام د حکم په اعتبار:

طلاق د حکم په اعتبار د رسې قسمه دی.

۱- طلاق حسن.

۲- طلاق احسن.

۳- طلاق بد عی.

حسن طلاق: هغه طلاق ته وائي چه سړی بندې ته د رسې
طلاقه په د رسې طهرو کښې بیل بیل دا سې ورکړي چه د هغه سره په
هغه طهرو کښې قربت نه وي شوي، نو په دې صورت کښې کله چه د بندې

عدت وروسته له دسیم طلاق نه پرته لدینه چه مهربه رجوع وکړی تیر
شي، بنوئه په مغلظ طلاق سره طلا قېبېي. مغلظ طلاق وروسته بیانېږي.

احسن طلاق: هغه طلاق ته وايی چه بنوئي ته یو طلاق په یو
داسې طهر کښې ورکړشي چه د مهربه نېړدېوالی ورسره په هغه طهر
کښې نه وي شوی او همداسې فې پړېږدې چه عدت فې پوره او د خپل
اختیار خاوندې شي.

بدعی طلاق: هغه طلاق ته وايی چه د مهربه له طرفه کومې بنوئي
ته د حضرت محمد صلی اللہ علیه وسلم د شریعت د لارې په مخالف
صوړت طلاق ورکول شي لکه چه د حیض یا نفاس په وخت کښې طلاقه
شي او یا په یوه لفظ ورته دسې طلاقه ورکړه شي.

اکړچه طلاق په خپل ذات کښې ناوړه کاردي لکن شریعت د -
خلکو د مجبوری په اساس او په حینو خاصو حال تو کښې جائز
ګرځولی دی، نوکه څوکه د شرعی عذر نو خنډه پرته خپلې بنوئي ته
طلاق ورکوی د شرعی احکام په اساس د دې بنوئي په حق کښې
لویه تعدی او د شریعت نه مخالف کاردي.

اوه کومه بنوئه داسې پدا خلاقه وي چه د سری ګذاره ورسره
مشکله او د اصلاح ورکو نه شي نوشريعت جائز

د سری له طرفه بنجی ته وویل شی : (ما ته په نکاح کړی ئی) دا
ایجاب شو، ځکه چه په بینځه باندی ځواب واجبوی، نوکه ځواب دمنو
په صورت سره وي یعنی داسی ووایی :
(ما هم ته په نکاح کړی ئی) .

په دې صورت کښې نکاح صحیح تړل، کېږي .
اوکه ځواب په رد سره وي (د هغه سره نکاح قبوله نه کړی)
نوایجاب باطلېږي او نکاح تحقق نه مومي .

د نکاح د هغه عقد مثال چه یولفظ ئی ماضی او بل لفظ ئی امر
وی داسی ذکر کېږي :
د سری له طرفه بنجی ته وویل شی : (زماسره نکاح اوکړه) . د
امر لفظ دی .

بنجه ورته په ځواب کښې ووایی : (ما ستاسره نکاح کړی ده) .
د ماضی لفظ دی . په دې صورت کښې هم د نکاح عقد صحیح دی .
د نکاح د عقد په وخت کښې د شاهدانو حضور یو ضروری امر
(شرط) دی، نو د نکاح عقد پرته د شاهدانو له حضور نه صحت نه لري .
شاهدان باید له دوو ناسینه و اویا یوه ناسینه او دوو سخوځه
کم نه وي . شاهدان باید عاقل، بالغ او مسلمان وي .

گئي چه سري د دې مشکلاتونه حان خلاص کري او د دې مشکلاتو
نه د خلاصون یوانېني لار طلاق دی.

۲- د طلاق اقسام د لفظ په اعتبار:

طلاق د لفظ په اعتبار دو ه قسمه دی.

الف: صريح طلاق.
ب: کنائي طلاق.

صريح طلاق: هغه طلاق ته واي چه وقوع په یو داسي لفظ
سره وشي کوم چه پرته له طلاق نه دبل شي احتمال ونه لري لکه چه
سرې خپلې بنجی ته وواي: انت طالق (ته طلاقه پی).
د پورته جملې لفظ د طلاق نه پرته دبل شي احتمال نه لري.

د صريح طلاق حکم: کله چه د مړه له خوانه بنجی ته د صريح
طلاق لفظ وویل شي یو رجعی طلاق واقع کېږي د طلاق نيت پی کړي وي
اوکه نه، حکم د طلاق صريح الفاظ د طلاق په وقوع کښې نيت ته ضرورت
نه لري، نو خه خوک خپلې بنجی ته په توکو کښې د طلاق صريح الفاظ
استعمال کري او یا په قصد سره، په دواړه صورتونو کښې طلاق
واقع کېږي.

کنائي طلاق: کنائي طلاق په داسي لفظ سره دی کوم چه اصله

د طلاق د پا سه نه وي وضع شوي بلکه د یوې داسي معنی د پا سه وي
چه د طلاق له مفهوم سره ارتباط ولري تکه د (بائن) لفظ چه په
لغت کبني د جدائی د پا سه وضع شوي دی مکر معنی د طلاق سره ارتباط
لري ، تکه طلاق هم د مېره او بنجئي تر منځ د جدائی سبب ګرجي .

د کنائي طلاق حکم : د طلاق واقع کيدل په کنائي لفظ سره
په نيت پورې اړه لري نو تکه خو په کنائي لفظ سره پرته له نيت نه
طلاق نه واقع ګېږي .

په کنائي الفاظو چه د طلاق نيت ئی کتری وي بائن طلاق او په
صحیح الفاظو رجعی طلاق واقع ګېږي د طلاق نيت ئی کتری وي او ګه نه .
اصلًا مېره د دس یو طلاق و حق لري : نوکه کوم خوک خپلی بنجئي
ته یو طلاق و رکري له در یو طلاقونه دوہ پا تېنې او کله چه د وهم طلاق
و رکري یو طلاق او کله چه در یم طلاق و رکري نو د مېره د طلاق
حق پوره شو . د دس یو طلاق و تکمیل ته په پورته ډول او یا په یوه
لفظ سره « مېره خپلی بنجئي ته و واي چه ته په د دس یو طلاق و طلاقه ئی »
طلاق مغلظ وايئي .

دمغلظ طلاق له واقع کېدونه وروسته مېره بنجئي ته نه درجوع
او نه هم د هفني د بیان کاچ کولو حق لري . مېره یوانزې په هفه صورت

کبئی د داسی بنجی د بیانکاچ کولوحق پیداکوی چه نوموری بنجہ بل
خوک نکاچ او ورسوسته له قربت نه ی طلاقه اویا ی دوهم مہرہ مسر
شی او په پورتینیود واری حالتا توکبئی ی عدت هم تیرشی.

له هفه حایه چه پر طلاق باندی چه برمهم احکام لکه د معاشرت
حل او حرمت مرتب کبئی، هر مسلمان انسان ته ضروری ده چه
د طلاق د الفاظ په استعمال کبئی له کامل احتیاط نه کار و اخلي،
حکه لکه خریگه چه پخوا موهم یاد و نه وکره حنی الفاظ لکه د طلاق
لغظ نیت ته ضرورت نه لری بلکه یوانزی په ویلو سره ی خپلی منکوی
ته طلاق واقع کبئی. نو خکه خوکه چه بحرتله په دی برخه کبئی له کامل
احتیاط نه کار و اخستل شی د اسی امکان شته چه خپله بنجہ ی
پرته له دی نه چه دی و پوهی طلاقه کپری وي

او په نتیجه کبئی - العیاظ بالله - دشوندتر

پایه پوری د ناد عمل

مرتکب وکری.

۳- د طلاق اقسام د وقوع په اعتبار:

طلاق د وقوع په اعتبار دو ه قسمه دی:

الف: رجعی طلاق

ب: بائن طلاق

الف: رجعی طلاق: هغه طلاق ته وائی چه میره کولای

شی، د عدت په وخت کښی خپلی مطلقی ته، پرته له دینه چه نکاح تجدید کړی، رجوع وکړی. رجوع کله په عمل اوکله هم په قول سره سرته رسیږي.

د رجعی طلاق د عدت په تیریدو سره د رجوع حق ساقط، او بنسټه په بائن طلاق سره د میره د نکاح نه خارجیږي.

ب: بائن طلاق: بائن طلاق هغه طلاق ته وائی چه د هغه په سبب سره بنسټه د نکاح له قید نه خلاصیږي، او میره حق نه لري چه رجوع ورته وکړي که خه چه بنسټه په عدت کښی هم وی. البته د نوی نکاح په حقله کوم مانع نشته.

تمرين

- ۱- د طلاق لغوی او اصطلاحی معنی واضح بیان کری.
- ۲- د طلاق اقسام د حکم په اعتبار اجمالاً بیان کری.
- ۳- بد عی طلاق کوم طلاق ته وائی د مثال سره بی ذکر کری.
- ۴- صریح طلاق په واضح توګه بیان کری.
- ۵- کنایی طلاق تعریف کری او هم بی واضح کری چه په کنایی الفاظو سره کوم طلاق واقع کیږي.
- ۶- میره ترڅو طلاقو پوری شرعا خپله بنخه طلاقو لای شي.
- ۷- د رجعي طلاق تعریف او حکم بیان کری.
- ۸- د بائی طلاق تعریف ذکر کری.
- ۹- که میره خپلې بنجی ته درې طلاقه ورکړي بیا ورسه نکاح کولای شي او که نه، ذکر بی کری.

(ایلاع)

ایلاع په لغت کبپی د قسم په معنی ده . او په شریعت کې
خاص قسم ته وائی چه لاندې دول ذکرکېزی :
او هغه د اچه سری خپلې منکوحی ته ووائی :- قسم په
پاک خدای دی چه خلور میاشتی یا نزیات نه درته نېردې
کېز .

د ایلاع حکم :- که میره د ایلاع الفاظو د ویلونه وروته
په خلور و میاشتو کبپی د نوموره په بنجی سره نژدې شو،
ایلاع ساقطکېزی، مکرله هغه څایه چه خپل قسم په عملی نه کړ،
نوځکه حانت او کفاره پرې لازمکېزی، د دې کفاره چاندازه به د
یمین (قیسم)، په فصل کبپی بیان شي .

او که په خلور و میاشتو کبپی ایلاع کړی شوې بنجی ته
نژدې نه شو، بنجنه په یوه بائن طلاق سره زجرًا طلا قېزی .
څکه ده د ایلاع په عملی کولو سره د بنجی په حق کبپی ظلم کړی،
نوله دې کبله د نکاح د نعمت د زوال و پکړی .

ایلاع د جاھلیت په نرمانه کبپی هم رواج درلود لیکن شعی
ایلاع د جاھلیت د ایلاع سره دیر فرق لري او هغه د اچه د

جا هليت دايلاء حرمت دائمي و واما د شرعي ايلاء حرمت لکه
چه مخکنې موهم وویل دائمي نه دی .
که خوک اجنبی بنجی ته دايلاء الفاظ استعمال کري اوپس د
هغې نه بیا هغه په نکاح کري ، دايلاء حکم پري نه مرتب کيرې ی خکه
چه دايلاء د الفاظ د ويلو په وخت کښې محل (بنجی) ، دايلاء
صلاحیت نه درلود نوچکه دايلاء لفظ باطل شوا او باطل شوي
لفظ د بطلان نه وروسته بیا صحیح کیدا ی نشي .

که خوک دايلاء الفاظ و وائی او بیا دايلاء په موده کښې
میره یا بنجه ناروغه شي ، او یا د دوى ترمنج د ومره مسافه
وی چه د قربت مانع وکړي په دې صورت کښې رجوع په قول
سره هم کفايت کوي او هغه داچه و وائی : فئٹ ایهها (رجوع
مې وکړه دیته) -

په قولی رجوع سره هم دايلاء سا قطري ي ، مکر که چېږي د قولی
رجوع نه وروسته دايلاء په موده کښې د نه په عملی رجوع
(قربت) ، باندې قادر شي ، قولی رجوع باطليزې ي او د رجوع د تحقق
د پاړ بايد (قربت) ، وشي خکه د مقصود له حصول نه مخکنې په
اصل باندې قادر شو نوچکه په فرع باندې اکتفاء جواز نلري .

ٿمرين

- ۱- د ايلاء لغوي او شرعي معنى واضح بيان کرئي .
- ۲- د ايلاء شرعي موده خومره ده بيان پئي کرئي .
- ۳- که د شرعي ايلاء په موده کبني دنه نيزديوالی وشي خه حکم لري واضح پئي کرئي .
- ۴- که په ايلاء باندي وفا وشي خه حکم پري مرتب ڪيرئي بيان پئي کرئي .
- ۵- شرعي ايلاء دجا هليت د ايلاء سره کوم فرق لري او که نه، واضح پئي کرئي .

ا خُلُع ،

خلع په لغت کښې داخ ، په پیښ لري کولوته وائي . او په
شریعت کښې خلع عبارت دی د بسنجی او میره ترمنج د داسې عقد
نه چه د بسنجی له خوا پکښې د مال ورکړه او د سړي د خوانه د
ملک د نکاح نزوال وي په لفظ د خلعي سره .

کله چه بسنجه او میره داسې مخالف شي چه یو د بل حقوق
اداء کولي نشي او دواړه پردي راضي شي چه بسنجه دي د مال په
بدل کښې خان د میره د نکاح له قيد نه د خلعي د عقد پواسطه
خلاص کړي داسې عقد کومه کناه نه لري .

دخلعي په عقد کښې د مهر د اندازې نه نړیات مال اخستل
مکروه ڈي .

که د بسنجی او میره ترمنج مخالفت کښې بسنجه ملامته وي ،
میره ته د خلعي په عقد کښې د تعین شوي مال اخستل سروا ، او
که میره ملامت وي مکروه ڈي .

د بسنجی او میره ترمنج د خلعي د عقد د تحقق په صورت
کښې یو بائن طلاق واقع کېږي . کوم مال چه مهر کیدا ی شي هغه
دخلعي په عقد کښې د خلعي عوض هم کیدا ی شي .

لَا كُنْ كُومَه لَيْتَه اَنْدَانَه چَه دَمَهْرَهْ دَپَارَهْ تَعِينَ شَوِيْ دَخْلَهِ
دَپَارَهْ نَه دَه تَعِينَ شَوِيْ چَهْ نُوكَه دَخْلَهِ عَقْد دَلْسُو شَرْعَيِيْ بِرَوْپَه
نَه پَه لَبِرْ مَالْ حَتَّى كَه پَه يَوَه رَوْپَهْ وَيِي هَمْ جَوَانَه لَرِيْ .

دَخْلَهِ پَه عَقْد كَبِنَهِ دَعْوَه اَنْدَانَه نَه دَه قَيْد شَوِيْ ، نُوكَه
چَهْ دَيْرَكَمْ شَيْ هَمْ چَه دَمَالْ اَطْلَاقْ پَرِيْ وَشِي دَخْلَهِ دَعْوَه كَيْدَاهِيْ
شِيْ .

تمرين

- ۱- دنکاح لغوی او شرعی معنی واضح کړئ .
- ۲- دنکاح د عقد تحقق په کوموشیانو پورې مربوط دی بیان پې کړئ ؟
- ۳- ایجاد خه شی دی اولی ورته ایجاد وايئ واضح پې کړئ ؟
- ۴- کوم قول ته قبول وايئ بیان پې کړئ ؟
- ۵- د ایجاد او قبول الفاظ په ماضی لفظ ضروري دی او که خنکه واضح پې کړئ ؟
- ۶- دنکاح په عقد کښې د شاهدانو حضور خه حیثیت لری بیان پې کړئ ؟
- ۷- دنکاح په عقد کښې د شاهدانو تعداد اقلًاً باید خو تنه وي ؟

تمرين

- ۱- دخلعی لغوی او شرعی معنی بيان کړئ.
- ۲- دخلعی په عقد کښی مال دکومې اندازې تعین جوانې لري واضح بې کړئ؟
- ۳- که سړی ملامت وي ده ته د دې مال احسنل خله حکم لري بيان بې کړئ؟
- ۴- دخلعی په عقد طلاق واقع کېږي او که نه حکم بې واضح کړئ؟
- ۵- که بنجه او میره سره یو تریله د حقوقونه ابراء وکړي کوم حکم پرې مرتب کېږي بيان بې کړئ؟
- ۶- کوم مال په خلع کښی د بدل صلاحیت لري بيان بې کړئ؟

ظهار

ظهار په لغت کښې دې قول (أَنْتَ عَلَىٰ كَظْهَرِ أُمَّىٰ)، ته وايى او په اصطلاح کښې ظهار د خپلې منکوچي تشبیه کول دي د دا سې یوې بنجی سره چه د دايمىي محربما تود جملې خخه وي.

د ظهار حکم :

ظهار کونکي ته د ظهار په سبب د ظهار کړي شوې بنجی سره قربت او د هفا سباب د ظهار د کفارې تروکولو پورې حرامېزې.

نوكله چه د ظهار کفاره ورکړشي، قربت او د هغه اسباب چه د ظهار په سبب حرام شوي وو بيرته جائز کړئي. او که کوم شخص د کفارې د ورکولو نه مخکښې قربت وکړي ګنهکارېزې چه باید د دې کناه عفوه د مهربان خدای (ج، خخه وغواړي او کفاره هم ورکړي).

د ظهار کفاره :

د ظهار کفاره په ترتیب سره عبارت ده له:

۱- د غلام ازهار دول.

۲- که چیرې غلام پیدا نشي او یا دا چه قدرت بې ونلري، نو دوې میاشتې پرله پسې دې روژه ونیسي.

۳- که چیرې د دوو میاشتو روژی نیولو قدرت ئى هم نه
درلود نو شپیتە مسکینانو ته دې طعام ورکري . د هر مسکین د طعام
اندازه نىمە پىمانە خىم، يايوه پىمانە او رېشى ياخزما او ياد دې
شىانوبىيە دە .

هر قسم كفار چە د پورتە ذكر شوو كفار و نه اداء كوي د بىئى
سرە د نىزدىوالى نه بايد مخكىنى وى بىخكە چە د كفارې پە اداء
كولو سره د ظها ر حرمە ختىرى ي او د بىئى سره قربت جاڭز
كىرىچى نو ضرور بايد كفار د قربت نه مخكىنى وى .

کە خوڭ يو مسکين ته پە شېپىتو ورخۇكىنى هەرە ورخ يوه يوه
فدييە ورکري هم سوا دى . او كە كوم نفر د دوھ ظھار و پە فدييە
، شپیتە مسکینانو ته د ودى ورکري دا يوازى د يوه ظھار
كفار كىرى . كە پە كوم شخص باندى د ظھار دوھ كفارې لازمى
وي او دوھ غلامان ائزادكىي لىكىن د هر يو ظھار د پاره د غلام
تعىين و نە كىري د دوا ر و ظھار و كفار ۱ اداء كىرى .

او همدا سىنگە كە د دوھ ظھار و د كفارې د پاره خلور میاشتى روژە
ونىسي او يا (۱۲۰۱) مسکینانو ته بىلە تعىين نه د ودى ورکري سوا
دى خكە چە دا يوجىنس دى او تعىين ته ضرورت نە لرى .

تمرين

- ١- د ظهار لغوي او شرعي معنی واضح بيان کړي .
- ٢- د ظهار د الفاظو په وي لو خه شی حرام یزدی او ترکوم وخته پورې بيان پې کړي ؟
- ٣- په ظهار سره حرام شوي شيابان په کوم عمل سره بي رته جائز کړي ؟
- ٤- که ظهار کونکی د کفارې د ورکړي نه مخکنې قربت وکړي ، خه حکم لري ؟
- ٥- د ظهار کفاره په کومو شيابانو اداء کېږي نومونه پې ذکر کړي ؟
- ٦- د ظهار د کفارې د طعام اندانره خومره ده واضح پې کړي ؟
- ٧- د ظهار د کفارې رو شه خو ورځي او په خه ترتیب سره اداء کېږي واضح پې کړي ؟

لِعَان

لَعَانٌ په لغتَ کَبْنَیِ شَرِلُواولِرِیِ کَوْلُوتَهِ وَائِیُّ .

او په شریعتَ کَبْنَیِ د شهادت هفوالفاظو ته وائی کوم چه د
بنجی او میره ترمنج د لعنت او غضب د الفاظو سره جوخت
استعمالیزی .

د لَعَانِ مَوْجِبَهُ :

لَعَانٌ هَلْتَهِ لَازِمِرِیِ چَهِ مَيْرَهِ خَلِیِ مَنْکُوْجِیِ تَهِ دَرْنَا نَسْبَتِ
وَكَرِیِ، په دِیِ شَرْطِ چَهِ بَنْجَهِ او میره دواهه د شهادت اهل وی
او هم بَنْجَهِ د هَفْوَبَنْجُو د جَمْلِیِ نَهِ وَیِ چَهِ په قَادْفِ (دَرْنَا نَسْبَتِ
کَوْنَکِیِ، بَانْدِیِ ئَیِ دَقَدْفِ حَدِ جَارِیِ کَیْزِیِ او يَا مَيْرَهِ دَبَنْجِیِ دَوْلَدِ
په نَسْبَتِ خَخَهِ وَحَانِ تَهِ اَنْكَارِ وَكَرِیِ (خَلِلِ او لَادِ ئَیِ وَنَهِ کَنْهِیِ)
او نَهِ غَواهِرِیِ چَهِ د هَفْنِیِ وَلَدِ دَهِ تَهِ مَنْسُوبِ شِیِ .

لَعَانٌ دَسْرِیِ په حَقِ کَبْنَیِ دَقَدْفِ دَحَدِ او دَبَنْجِیِ په حَقِ
کَبْنَیِ دَرْنَا دَحَدِ قَائِمِ مَقَامِ دِیِ .

د لَعَانِ تَرْتِیْبَهُ :

لَعَانٌ لَمَرِیِ هَفْهِ سَرِیِ تَهِ سَاجِعِ کَیْزِیِ چَهِ خَلِلِ بَنْجِیِ تَهِ بَیِ
دَرْنَا نَسْبَتِ کَرِیِ وَیِ، او هَفْهِ دَاسِیِ چَهِ بَایِدِ خَلُورَکَرْتَهِ په لَادِ ئَیِ

دول شاهدي ووائي :

أَشْهُدُ بِاللَّهِ أَنِّي لَمْنَ الصَّادِقِينَ فِيمَا رَمِيْتُهَا بِهِ مِنِ الْزِّنَا ،

ترجمه :- شاهدي وايم دخداي (ج، په نامه چه نره دې بنجی

ته دزنا په نسبت کښي صادق او ربستياني يم .

او په پنځم څلې دې داسي ووائي :

لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَارِدِينَ فِيمَا رَمَاهَا بِهِ مِنِ الْزِّنَا .

يعني دخداي لعنت دې وي پرهفه چه دې بنجی ته دزنا

په نسبت کښي دروغجن ي . د لعان په وخت کښي بايد هر

څلې حنپلي بنجی ته چه لعان ورسه کوي، اشاره وکري .

که چيرې ميره د لعان کولو څخه انکار وکري نو ترهفه وخته بايد په

بند کښي وسائل شي چه يا لعان وکري او يا خان بنجی ته دزنا

په نسبت کښي دروغجن وکښي . که ئې په خپلو دروغو اعتراض

وکر، نو قاضي بايد پرهفه باندې د قذف حد چه اتيا دُرې دې،

جاروي کري .

او که په ذکر شوي ترتیب د لعان الفاظ ووائي نو قاضي بيا

بنجی ته لعان متوجه کوي . که چيرې بنجی د لعان د الفاظو د

و یلونه انکار وکر ترهفه دې بندی شي چه يا لعان وکري او

او یادمیره د هغه قول تصدیق و کری کوم چه دی ته بی د نزا
نسبت کری و و .

که بنخه د سری دوینا تصدیق و کری نودا په حقیقت کبني
اقرار دی په نزا سره . او له هغه حایه چه بنخه محسنه ده نو د
محمدی د شریعت په مطابق د نزاحد پری جاري کيري چه هرم دی .
د بنخی لپاره د لعان الفاظ په دی ترتیب سره دی : نزه د
خدای جل جلاله په نامه شاهدی وايم چه دا سری د نزا په نسبت
کبني چه ماته بی کری دی دروغجن دی .

او په پنحه کرت کبني دی دا سی شاهدی و واي : که دا سری
په دخه نسبت د نزا کبني چه ماته بی کری رښتیني وي نو پرما
دی د خدای (جل جلاله) غضب وي .

که سری او بنخه دواهه د لعان الفاظ و واي ، قاضی باید د بنخی
او میره ترمنح په جدایي حکم و کری چه په اینده کبني یو پریل باندی
د تیری مخه و نیوله شي . او د قاضی دا حکم دا مام ابوحنیفه (رح)
په نزد یو بائن طلاق دی .

که قذف په نفی د ولد سره تحقق موندی وه نو قاضی به د
ولد نسب د سری نه نفی او مورته به بی منسوب کری .

د بد عمل نسبت کول هر چا ته چه وي یوب دکار دی . خصوصاً پاکو
بنحو ته د نزا نسبت کول د لو یو گنا هونو خخه شمیرل کیزی او له
همدی گبله دی چه که چیری د نزا نسبت کو ونکی د نزا ثبوت ونشی
کرای نود قذف حد پری جاري کیزی .

که متوجه شو په دی وختو کنی دا سی پوچو او سپکو وینا کانو
د ډیرو اشخاصو تر منح سواج موندی او د دی کارا نعام او عاقبت
ته هیچ فکر او نظر نه کوي او یا نی د عاقبت نه هیچ خبر نه دی .

د اسلام مبارک دین چه دنیا کو د کود ته رسیدی دی هر خوک
نی د دی نا ورها اعمالو د عاقبت نه خبر کری ، نو هر مسلمان سره
بنایی چه د پوچو او نا ورها وینا کانو د عاقبت نه ځان خبر کری ، او
پرهیز تری وکری . که نه خدای (جل جلاله) دی نه کری په دنیا او
اخرت کنی به نی سترن یان په برحه شي .

ٿهريٽ

- ۱- د لعان لغوي او شرعري معنی واضح بيان کرئي .
- ۲- ميره به د لعان په ويلوکبني خه سٽنکه الفاظ وائي واضح بُي کرئي ؟
- ۳- د بُنجي د لعان الفاظ واضح کرئي .
- ۴- که سري د لعان خخه انکار وکري قاضي به خه کوي بيان بُي کرئي ؟
- ۵- که بُنجه د لعان خخه انکار وکري قاضي به خه کوي بيان بُي کرئي ؟
- ۶- که سري او بُنجه دواڻ لعاڻ وائي بيان به قاضي خه کوي بيان بُي کرئي ؟
- ۷- که سيری د ولد دنفي کولوادعا کري وی بيان به قاضي خه سٽنکه حکم کوي ؟
- ۸- لعان د سري په حق کبني د خه شي قائم مقام دی ؟
- ۹- د بُنجي په حق کبني لعان د خه شي قائم مقام دی ؟
- ۱۰- د لعان نه ورسوسته چه قاضي د بُنجي او ميره تر منځ په جدائی حکم وکري طلاق دی او که نه ؟ واضح بُي بيان کرئي .

عدت

عدت په لغت کښې شمیرلو ته وايی .

او په اصطلاح کښې عدت د هغه انتظار نه عبارت دی چه پر
ښجی باندې د طلاق او یا د میره د مریضې په وخت کښې لازمیږي .

د عدت ډولونه :

عدت خلوسر ډولونه لري :

۱- وضع د حمل (دماشوم زین یدل) .

۲- درې حیضه انتظار کول .

۳- درې میاشتی انتظار کول .

۴- خلوسر میاشتی او لس و رحی انتظار کول .

خرنکه چه ټولې ښجی یو حالت نه بلکه مختلف حالات لري ،
او د هر حال د پاره بیل بیل عدت وجود لري ، نوځکه باید د بنسخو
ډولونه هم بیان کرو .

۱- هغه ښجی چه په منظم ډول حیض پرې راحی د دوئی عدت
د درې حیضو تر تیریدو پورې انتظار کول دي ترڅو درحم پوره
پاکوالی ثابت او د ولد د شرکت اشتباه ورکه شي .

۲- هغه ښجی چه د زور والی او یا بل مرضی حالت له کبله

دنکاح محرمات

دنکاح محرمات پر دوه دوله دی:

۱- دائمی محرمات.

۲- مؤقتی محرمات.

ابهله ا سباب چه په دائمی دول دنکاح حرمت ثابتوي درې

دوله دی:

الف: قرابت.

ب: مصاہرت.

ج: رضاع.

الف: قرابت:

هغه قرابت چه په هغه سره دائمی حرمت ثابتېږي درې دوله دی:

۱- د شخص اصول او فروع: اصول د مور او پلار د شخص

نه عبارت دی اکړچه پورته وي او فروع د اولاد د شخص نه عبارت دی
اکړچه بستکته وي.

۲- د مور او پلار فروع: لکه خویندی هر قسم خور (اعیانی،

علاقی، اخیاف) چه دی په دائمی دول نکاح ورسه حرامه ده. او

همدار نگه دخویند و د اولاد سره هم نکاح حرامه ده.

حیض نه وینی، د دی چوں بسخو عدت د دریو میاشتو په تیرولو
سره پای ته رسیبی.

۳- حامله بسخو:

د حامله بسخو عدت په وفات او طلاق دواه و کسنه د حمل په
زیر ید و سره پای ته رسیبی.

خینو علماو د هفو حاملو بسخو عدت چه میره په مرشوی وي
احتیا طا او بنده نیته د حمل د زیر ید و او خلور میاشتو اولس و خرو
تر منع تاکلی ده.

۴- د هفو بسخو عدت چه میره په مرشوی وي او حامله نه وي
خلور میاشتی او لس و رخی انتظار کول دی.
عدت یوانزی پرهفو بسخو لازم دی چه قربت (جماع)، او یا خلوت
صحیحه و رسه شوی وي.

۵- هغه بسخو چه میره په مرشوی وي او حامله نه وي خلور
میاشتی او لس و رخی انتظار به کوی، قربت او یا صحیحه خلوت
وررسه شوی وي او که نه.

کومو طلاقو شو و بسخو ته چه میره د رجوع کولو حق نه لری،
د عدت په وخت کسنه باید له چوں او سنکار چنخه خان و ساتی.

حدت باید په هغه کورکښې تیرشی کوم چه د هغې بسخې د سکونت د پاره تعین شوی وي. د شې په یا وړجې ورته د هغه کور نه وتل پرته د کوم شرعی عذر نه سوانه دي، البته د هغې بسخې د پاره چه عدت په د میره د مرک نه جهته وي د وړجې له خواد کور نه وتل جواړلري.

د عدت شروع:

د عدت شروع د طلاق او یا د میره د مرک نه وروسته پیل او د تاکلې مودې نه وروسته پای ته رسیني.

که کومه بسخې د خپل میره سره د وطن نه په سفرو تلي وي، او هلتې په غیرد بسار نه طلاقه کړي او یا په میره مرېشی نوکه مسافه د دې څای او د بسخې د اصلي کور ترمنځ د درې شپو او وړخو نه کمه وي دا بسخې باید خپل کور ته مراجعه وکړي او عدت په خپل کورکښې تیرکړي.

اوکه مسافه درې شې وړجې او یا زیاته وي د بسخې سره محرم وي اوکه نه، په دواهه و صورتونو کښې بسخې اختيارلري چه د عدت د تیرو لو د پاره خپل اصلي وطن ته ساجوع کوي اوکه د عدت شې وړجې په همغه څای کښې پوره کوي. لآکن که په بسارکښې په

طلاقه کړي او یا پې په بنار کښې مېړه مرګشی د بنار نه به نه
خارجېږي ترڅو چه د عدت وخت پې تیرنه شي، مګر د عدت نه وروسته
که محرم ورسره وي د بنار نه وتنې شي .

تمرين

- ۱- د عدت لغوي او اصطلاحي معنى ذكرکړي .
- ۲- عدت خو دله دی او کوم دی واضح بې کړي .
- ۳- د کومو بنحو عدت درې حیضه انتظارکول دی .
- ۴- د هغونې بنحو عدت واضح کړي کوم چه حیض بې هیچ نه وي ، او هم و واياست چه صغیره باید خرنکه عدت تیرکړي .
- ۵- په کومو طلاقو شوو بنحو عدت تیروول لازم دی واضح بې کړي .
- ۶- کومې بنجې عدت په وخت کښې د دوو و سنکار نه منع شوې دی .
- ۷- بنجه به د عدت شپې و رهې چيرته تیروي واضح بې کړي .

حُضَانَةٌ

که د طلاقی شوې بىخى او مىرە تر منځ د دوى د اولاد د ساتنى پەھکله اختلاف پىدا شى نو تر خوچە بىخى بل مىرە نه وي كىرى د اولاد ساتنه د هەفي حق دى ئىكەنچە د مور شفقت د پلاس له شفقت نه نزيات دى .

لکه خرنکه چه په دې مبارڪ حدیث کښې راغلي دی چه دیوی
برخې ترجمه بې دلته ذکرکوو :

”د یوې طلاقې شوې بېخې او د هېغې د میره ترمنځ د ولد په ساتنه
کېنې اخلاف پیدا شو. د ماشوم مور حضرت مهدی صلی الله علیه وسلم ته
عرض وکړ : د احُمما زوی دی او پلارئې له ما خخه اخلي . بنې علیه

الصلوة والسلام دما شوم مورته وفرمايل :
أَنْتَ أَحَقُّ بِهِ مَالُمْ تَرْوَجُ .

ترجمه: ته د هغه د پاره د لمړی توب حق لري ترهفه چه دي
میره نه وي کري:

حضرت ابو بکر صدیق (رضی اللہ عنہ) فرمایلی دی: دموردخوبی لاربی (لعاں) دا ولاد د یار لہ شهدونہ بہتری دی۔

که د ماشوم موربی د گوم معقول عذر نه د هغه له تریبی اباء

راوري په دې کار باندي نشي مجبوريداى . مورشي کولاي
هغه طفل چه د دې د تربې لاندي وي د هغه د پلاس د اجازې نه
پرته د بسار نه بیرون و باسي .

د ماشوم نفه په هر صورت کښې پر پلاس او یا د پلاس په وارث
باندي لازمه ده . که د طفل مورنه وي نود مورحق له پلاسنه و راند
دې . او که د مور مورهم نه وي نوبیا د پلاس د مورحق د ماشوم د
خویند و نه و راندې دې او په خویند و کښې بیا لمړی حق د اعيانې
(د پلاس او مور له خوا ، خور ، بیا د اخيانې (مور له خوا ، خور او بیا
د علاقي د پلاس له خوا ، خور دې . له دې وروسته د تربې حق د
مور د خور (خالي ، او بیا د پلاس د خور (عمي) دې .

ذکر شوی ترتیب هلتہ ضروري دې چه بنجھه میره و نه لري پرته
له نیا نه په دې شرط چه د هغې میره د ماشوم نیکه هم وي .

همدار نکه که د یاد شوو بنجوله جملې نه د کومې یوې میره د
ماشوم ذور حم محرم وي په دې صورت کښې هم د بنجھې د تربې
حق نه ساقطېږي .

که چیرې کوم ماشوم بنجئن خاصنه کوم چه په پورتني دوں سره ذکر
شو و نه لري ، نوده له نارينه خپلowanونه هغه کسان و راندې دې چه

د ماشوم عصبه وي .

نوته :- مور او نیا تر هغه وخته د هلك د تربیي مستحقی دی
چه هلك پخپله په خورلو، خکلو او اغستلو قادر شي . او د جلی تربیه
د هغې تربلوغه پورې په غاره لري .

د مور او نیا نه پرته نورې بسجی ترهغه وخته پورې د جلکی د
تربیي حق لري چه مرا هقه شي .
حیینې کسان وائی : ترهغه وخته پورې چه نور خدمت ته ضرورت
ونلري .

تمرين

- ۱- د مور د اختلاف په صورت کېنې د ماشوم د تربیې او ساتنې
حق د مور دی او که د پلاس بیان نې کړئ ؟
- ۲- که مور د ماشوم تربیه ونه مني، ايا جبر پرې کیدا شی او
که نه ؟
- ۳- طلاقه شوې مور د بنار نه بیرون د ماشوم د ایستلتحق
لري او که نه، واضح نې کړئ ؟
- ۴- د حضرت ابوبکر صدیق (رض)، یودا سی قول ذکر کړئ چه
مور ته نې د ماشوم د تربیې په حقله فرمائی دي .
- ۵- د ماشوم د مور نه ورسوسته د پلاس د مور حق وړاندې
دی که د مور، بیان نې کړئ ؟

د بنسجی نفقه:

د بنسجی نفقه، لباس او مسکن هغه وخت پرمیره باندگ لازمیری
چه بنسجه حان میره لره تسلیم او په شروندا نه کښی د هغه سره یو حای
شي.

د نفقی کیفیت:

د نفقی په کیفیت کښی د بنسجی او میره دواهه و اقتصادی حالات
په پام کښی نیول کیری. که میره او بنسجه دواهه شتمن وي دشمنی
نفقه او که دواهه غریبان وي، د ناداری، او که سری مالدار او
بسجه ناداره وي متوسطه نفقه پری لازمیری.

د یادوی وړ ده چه د نفقی د وجوب لپاره یوازی د نکاح عقد
کافی نه دی، بلکه لکه خرنگه چه پخوا مو وویل د بنسجی نفقه هغه
وخت پرمیره لازمیری چه خپل حان میره ته تسلیم کړي که خه هم
چه میره داسې وړوکی وي چه د قربت توان ونه لري.

که بنسجه بد اخلاقه او یادا چه میره ته حان نه تسلیموی نو پر
میره باندې د نفقی حق هم نه لري. که د بنسجی میره مالدار وي د
بسجی د نفقی نه علاوه د خدمتکار نفقه هم لازمیري.

که طلاقه شوې بنسجه په عدت کښی وي، د عدت د مودې

نفقة هم پرمیره باندي لازمي مكركه چيري ئى عدت د ميره د
وفات له كبله وي نفقة ساقطيري .

د ناداره پلاس ، مور ، نيكه او نيا نفقة د هغوي پراولاد و نوباندي

لارمه ده .

۳- دنيا اوئيکه فروع: لكه عمه (دپلارخور) خاله (دمور خور) چه ددوئي سره نکاح حرامه ده، مگر دعى او خالى له اولاد سره نکاح جواز لري.

ب: مصاہرت:

مصاہرت له دري ډوله بنخو سره په دا ئمي ډول د نکاح حرمت ثابتوي.

۱- دهفي منکوچي فروع چه دمهره قربت او يا خلوت صحیحه ورسه شوي وي لكه د منکوچي لور او له هفي نه بینکته.

۲- د منکوچي اصول: لكه د منکوچي دمور نکاح اوله هفي نه پورته.
۳- دپلار منکوچه او دهفه موظوه که خه چه هم په زنا سره وي.

ج: رضاع:

د عمومي قاعدي له مخ په رضاع سره د هفو بشخون نکاح حرام ډري چه په نسب سره د هفوچي نکاح کول حرام وي، د دې قاعدي نه استثنائي حالت به درضاع په بحث کښي ذکر شي.

۴- موّقتی محرمات:

۱- موّقتی محرمات عبارت دي ديوه شخص په نکاح کښي ددادي د وو بشخون جمکول چه که يوه د دې دواړنه نز فرض کړي شي دهفي

ٿمرين

- ۱- د بسجی نفقة کوم وخت پرمیره باندی لازمیزی بيان بی کری ؟
- ۲- د بسجی نفقة د میره د مالي توان په اندازه لازمیزی اوکه د بسجی د مالي توان په اندازه واضح بی کری ؟
- ۳- سرکشه بسجھه چه میره ته ھان نه تسلیموي د نفقي حق لري اوکه نه، واضح بی کری ؟
- ۴- د بسجی د عددت نفقة پرچا باندی لازمه ده بيان بی کری ؟
- ۵- د ناداره پلاسر، مور، نیا او نیکه نفقة پرچا باندی لازمه ده، بيان بی کری ؟

يَمِين (قسم)

يمين په لغت کښې مطلق قصد ته وائي .

او په شريعت کښې هغه قصد ته وائي کوم چه د پاک الله دنامه

سره یو خای د یوه کار د کولو او یانه کولو په حقله سرته رسېري .

د يَمِين دَوْلَةَ:

يمين په درې دولة دی :

۱- غموس يَمِين ۲- منعقده يَمِين ۳- لغوه يَمِين .

غموس يَمِين : هغه قسم ته وائي چه د تيرې شوي زمانې په یو
کار قصداً په درواغو قسم وکړي .

يمين غموس ته ځکه يَمِين غموس وائي چه غموس د غمس نه
اخستل شوي او غمس د غوچې په معنی دی او خوک چه د اسي
قسمونه يادوي الله (جل جلاله) هغه ته د جهنم په او رکښې د
غوچې ورکولو جزا ورکوي لکه چه نبی عليه السلام فرمایي دي :
”مَنْ حَلَفَ كَادِبًا أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ“

ترجمه : هغه خوک چه په درو غو قسم وکړي الله تبارک وتعالي
هغه شخص په او رکښې د اخلوی .

۱- د غموس يَمِين حکم : د غموس يَمِين د پاړه کفاره نشته،

لَاكُنَ كَهْ خُوكَ تُوبَهْ وَكَرِي او خَدَائِي (جل جلاله)، ته مراجع شی او د خَدَائِي (جل جلاله)، نه بَيْنَهْ وَغَوَارِي هَيْلَهْ ده چَهْ پَاكَ خَدَائِي (جل جلاله)، بَيْ تُوبَهْ قَبُولَهْ او عَفْوَهْ وَسَرَتَهْ وَكَرِي .

۲- منعقده يمین :- هَغَهْ قَسْمَهْ ته وايَيْ چَهْ پَهْ سَلْتُونَكَى نَهْ مَانَهْ كَبَنِي دِيوكَارْ پَهْ كَولُو او يَا نَهْ كَولُو خُوكَ قَسْمَهْ يَادَكَرِي، نُوكَهْ دَدِيْ قَسْمَهْ پَهْ مَخَالَفَهْ عَمَلَ وَكَرِي اَيْ شِي حَانَثَ او كَنْهَكَارْ شَمِيرَلَ كَيْرِي . دَدِيْ كَنَاهْ دَجَبِيرِي دَپَارَهْ اَللَّهِ (ج)، كَفَارَهْ لَازَمَهْ كَرِي ده .

پَهْ منعقده يمین كَبَنِي فَرَقْ نَهْ كَوَيْ چَهْ قَسْمَهْ قَصَدَهْ وي او يَا دَا چَهْ پَهْ تُوكُو سَرَهْ، لَكَهْ خَرَنَكَهْ چَهْ رَسُولَ اَكْرَمَ (ص)، فَرْمَاهِيلِي دِيْ :
ثَلَثٌ جِدُّهُنَّ جِدُّ وَهَزُّهُنَّ جِدُّ . النَّكَاحُ، وَالْطَّلاقُ، وَالْيَمِينُ .
ترجمه : درې شیان دی چَهْ قَصَدَهْ وي قَصَدَهْ او تُوكَهْ بَيْ هَمْ قَصَدَهْ كَنَلَ كَيْرِي چَهْ هَغَهْ : نَكَاحُ، طَلاقُ او قَسْمَهْ دِيْ .

۳- لَغَوَهْ يمین : هَغَهْ قَسْمَهْ ته وايَيْ چَهْ خُوكَ دَخَنَلَ عَلَمَ او پَوَهِي پَهْ مَطَابِقَ پَهْ يَوْشِي بَانَدِي قَسْمَهْ وَكَرِي لَاكُنَ حَقِيقَتَ او وَاقِعَتَ دَدِيْ شَخْصَ دَپَوَهِي او عَلَمَ نَهْ مَخَالَفَ (قَسْمَهْ پَهْ دَرَوَاغُو)، وَيِ نَوَ دَا شَخْصَ دَخَنَلَ عَلَمَ او پَوَهِي پَهْ بَنَاءَ رَبِّيَّيَّيِ دِيْ . اَكْرَجَهْ پَهْ حَقِيقَتَ كَبَنِي بَيْ دَرَوَاغُو وَيِ دِيْ دَادَسِيْ قَسْمَهْ كَوَونَكَى دَپَارَهْ دَا

امید شته چه الله (ج) ، به پی په دې قسم ونه نیسي لکه چه الله
فرمایلی دی : لَا يُؤَاخِذُ كُمُّ اللهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ :

ترجمه : پاک خدای (ج) ، تاسی په لغوه قسمونو باندې نه مواخذه
کوي .

که خوک دکوم بد (غیر شرعی) ، عمل د اجراء او یا د بنه عمل د
نه اجراء کولو په حقله قسم وکړي ، غور لاره داده چه خان حانت کړي
يعني د بد عمل دکولونه خان وساتي او د قسم کفاره ورکري او همداګنه
دې نیک عمل اجراء او کفاره دې ورکري .

قسم د خدای (ج) ، په نامه او یا په یوه د صفاتو لکه خرنکه چه په
عرف کښی مروج دی تحقق پیدا کوي .

د قسم په وخت کښی بايد د قسم له حروفو خنه یو حرف د پاک
خدای (ج) ، پر نامه باندې داخل شي .

د قسم حرفونه درې دی :

۱- واو ۲- باء ۳- تاء

کله چه قسم کوونکی قسم کوي نو یو د دې درې حروفونو نه به
د خدای (ج) ، په نوم او یا صفت داخلوی لکه : والله - بالله - تالله .
دا درې حرفونه د قسم په مختلفواشکالو سره په قرآنکریم کښې ذکر

شوي دى .

۱- وَاللَّهِ رَبُّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ۝

ترجمه : قسم په الله چه ځموږ . رب دی مونږ مشرکان نه وو .

۲- بِاللَّهِ إِنَّ الشَّرُكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ۝

ترجمه : په الله قسم چه شرک خاما خا لوی ظلم دی .

۳- تَعَالَى اللَّهُ لَوْكِيْدَنْ أَصْنَامَكُمْ .

ترجمه : په الله قسم چه نه به ستاسود بتا نو سره فريپ وکرم (يعني مات به پې کرم) .

که خوک په فارسي شبهه ووائي : سوکندې خورم بخدا . دا هم قسم دی . دغه ساز په هره ژبه باندي یمین متحقق کېږي .

د قسم کفاره :

د قسم کفاره په درې دوله ده :

۱- غلام ازادرول

۲- لسوکسانوته د اسي جامي ورکول چه اقلًا لموئح اداء کول پکښې جوانز ولري .

۳- لسوکسانوته دوه وخته ډوډي ورکول .

که حاڻت سري د پورتنيو دريو کارونو نه یواجراء کري ديمين

کفاره بی له ذه خخه ساقطیزی . اوکه خوک دیوه قدرت هم و نلری
نو دری و رحی متصلی ساوشی نیول هم د قسم کفاره کیدای شي .
لکه چه مخکنی مو و ویل د قسم په تحقق کنی قصد او توکه
دواړه یوشان حکم لري . نو باید هر بالغ ، عاقل ، مسلمان او د خدای
(جل جلاله ، نه پرهیز کار بنده د بی خایه قسم کولو نه حان و ساتی .

ٿمرين

- ۱- د یمین لغوی او شرعی معنی واضح بیان کرئی .
- ۲- یمین خو ڏوله دی نومونه ٻئی ذکر کرئی ؟
- ۳- په کوم ڏول قسم سره ڪفاره لائز ميري بیان ٻئی کرئی ؟
- ۴- د منعقده یمین تعریف ذکر کرئی .
- ۵- یمین لغوه تعریف او حکم ٻئی بیان کرئی .
- ۶- د یمین ڪفاره خه سرگنه ده بیان ٻئی کرئی ؟
- ۷- د یمین حروف کوم دی دمثال په صمن ڪبني ٻئی واضح کرئی ؟
- ۸- کوم شیان دی چه قصد او ٿوکه په ڪبني یوشان حکم لري واضح ٻئی کرئی ؟

د افغانستان د تعلیمی مرکز د نصاب اهداف

عموی هدف:

د تولو جهادی تنظیمونو د تعلیمی نصاب انکشاف اداره یو متواریت او جامع اسلامی بنوونې او روزې مخ تدریسېل چې د هر دل باطل پرسنۍ او بدعتونو ضد وي . همدا، نکه د اسلامی ڪلی قوانینو او مفاهیمو استحکام د افغانستان په اسلامی ټولنې کښې غواړي .

خصوصي هدف:

د اسلام سیاھیان او د حقیقت لاره تلوانوت د یو والی او وحدانیت لار، بنوونه ڪوي ترڅو چې دوي په مستحکم او د ایمي نوکه د عالی او معقولو اسلامی سنتو او قوانینو متمسک وي .
دانصب د اسلامی بنوونې او سواد « د جهادی ، فرهنگی ، فلسفی ، اقتصادی تهنيکي ، مدنی ، معيشي شرائیطو په نظر کې نیولو سره » ضامن دي .
چې په عین وخت کې د نه شلیدونکي پیو ستون ممثل او اتصالات د اسلامي سره سره وي او د اسلامي مقد سوحقایق مبین وي .

آخری هدف:

د کلمة الله او چتوالی ، د اسلام د شان او عظمت بنو دل نړیوالونه ، د کفر او کمونیزم اضمحلال ، په افغانستان او منځه کې د سپیشلي قرآن د اصولو او قوانینو اود محمدی رضو غرا شریعت د ځنځی فقهه په اساس خاص د خدای د رضاد حاصلید لو په نیت د نه مانې د طاغو تیانو سره مبارزه ددی تعلیمی نصاب آخری مرام دي .

ABIG	
B	
6431	
DCA	
1296	

۱۰۵۰

لېړی طبع

د چاپ شمیر (۱۰۰۰) د چاپ کال: ثور ۱۳۶۹
د تعلیمی مرکز د نصاب مدیریت

مأخذونه

- ١- قدوري
- ٢- كنز الدقائق
- ٣- هداية
- ٤- فتح القدير
- ٥- فقه على المذاهب الاربعة

بلي بنهجي سره پي نكاح حرامه وي. لكه دوي خويندي، يا موراولوراو
داسي نور. حكه كه له دو و خويند و خخه يوه پي نز فرضي كري شي نو
دوئي سره و رورا و خور ترجي او د رورا و خور تر منج نكاح حرامه
ده. پس ديو سري په نكاح كبني د د و خويند و جمع كول هم په مؤقت
ده حرام دي نه په دائمي ده. په همدى ترتيب د نور و داسي دو
نه جمع كول ديو سري په نكاح كبني چه كه يوه پي نز فرضي كري
شي د بلي سره پي نكاح حرامه بي جوانز نه لري.

لكه خنه چه پخوا مو و ويل دا حرمت مؤقت ده حكه چه كه منکوحه
مه او يا طلاقه شي او عدت پي تبرشي نو بيا پي نكاح دخورا و هم داسي
د نوره هفو بنهج سره چه جمع پي و رسنه په نكاح كبني سرانه وه
جوانز مو مي.

۱- د شخص نكاح د خپل مملوك سره روانه ده او دا حرمت هم
مؤقت ده حكه چه كه مملوك آنرا دشي نو بيا و رسنه نكاح جواز لري.
۲- مسلمان ته سروا نه ده چه د مشركي بنهجي (غيركتابي) سره
نكاح و كري او دا حرمت مؤقت ده حكه كه مشركه بنهجه مسلمانه
شي بيا و رسنه نكاح رواده.

۳- هفه مطلقه چه په در یو طلاق و طلاقه شوي وي بيا پي

طلاق کوونکی ته نکاح حرامه ده. دا حرمت هم مُوقتی دی، حکه کله چه بل خوک بی په نکاح کري او قربت ورسره وکري بیا بی دو هم مهربه مر او یا بی طلاقه کري او عدت بی ته رسی نو اول مهربه ته روا دی چه بیا ورسره نکاح وکري.

۵- دبل شخص منکوحه که خه چه په عدت سره هم وي، دا حرمت هم مُوقتی دی. حکه کله چه د هغه شخص د نکاح نه خلاصه شي حرمت هم ختم گهري.

۶- هغه خوک چه خلور بنهجی بی په نکاح کبني موجودي وي دبلی بشنجي په نکاح کول ورته جواز نه لري. او دا حرمت هم مُوقتی دی ترهغه وخته پوري چه د خلور نکاحي بشخونه یوه کمه شي.

د نکاح حکم

نکاح په عادي حالات کبني سنت ده. نکاح د توقان په حالت کبني يعني کله چه د زنا دار تکاب و پره موجوده وي واجب، او کله چه د بشنجي د حقوقو د تلف و پره موجوده وي مکروه ده.

په نکاح کبني د مسلمان قصد باید د سنت په خاکي کول وي او د حضرت مجدد صلی الله علیه وسلم دامت د چهروالي په اميد نکاح وکري شي، حکه چه انحضرت صلی الله علیه وسلم دقیا مت په ورخ دخیل

امت په ڏٻروالي باندي افتخار کوي. نومونه بايد د نکاح په عقد کبني
دخدائي جل جلا له او د حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم رضا و غواړو.
د ذکر شوی بيان خخه معلومه ڦي چه د دې سبھو سره نکاح په
دائمي ڏول حرامه ده

۱- مور.

۲- نيا، د موز له پلوه وي او که د پلار.

۳- لور.

۴- همسى آگرچه بنکته وي

۵- خوره ره قسم چه وي.

۶- خورنڑه آگرچه بنکته وي.

۷- ورپه آگرچه بنکته وي.

۸- عمه (د پلار خور).

۹- خاله (د مور خور).

۱۰- د منکوچي مور (خوابني)، فرق نه کوي چه د سبھي سره ئي

قربت (جماع) او یا خلوت صحیحه کړي وي او که نه.

۱۱- هغه پرکتیه (د منکوچي لور) چه د هفني د مور سره ئي قربت

کړي وي.

۱۲- مېرە (د پلاس بېنځه، د نېکه بېنځه او د هغه نه پورته).

۱۳- انکور (د حوی بېنځه) او همداړنګه د لمسي بېنځه اوله هغه نه بېنکته.

۱۴- رضاعي مور.

۱۵- رضاعي خور.

د کوهي بېنځي سره چه نزا وشی د هغه بېنځي د مور او لور سره د زنا کوونکي نکاح روانه ده.

که کومه بېنځه په شهوت سره لمس کړي شي، د امام ابوحنیفه^(۷) په نزد د هغه بېنځي د لور او هور سره ھم نکاح جوازنه لري.

مسلمان باید د نکاح د عقد په باړه کښې له دېرا حتیاطنه کار واخلي او په پاڼ نیت نکاح ته اقدام وکړي، او حلال او حرام په نظر کښې و نیسي، تر خو خداي جل جلاله دی نه کړي د دا سې بېنځي سره چه د محرما تو له جمای خخه ده نکاح ونه کړي، حکم دا ډول عقد باطل دی چه په نتیجه کښې میره او بېنځه دواړه د نا سوا زوند سره مخامن کېږي.

درسی کتابونه او د هغو محتویات د منل شو یو تعلیمی اصولو
پر اساس تهیه او تطبیق کړی ۰ اوس چه دلوی خدای په فضل
د لمړی دوری د کتابونو چاپ او ترتیبول پای ته رسیدلی او
د خدای پاک په مرسته منځنی او دو همہ مرحله شروع شویده
بیایی هم خپله علمی دنده دیوه غوره تعلیمی پروگرام په برابر ۰
ولوکی چه د ټولو تعلیمی بنستونو او علمی موازینو سره برابروی
نده هیره کړی ۰ او د پخوا په شانئی د درسی کتابونو په برابر ټولو
او تدوین کی د نورو مختلفو جهادی تنظیمونو د پروگراډونو
څخه په استفادی سره زیاته پاملننه کړیده ۰
د افغانستان تعلیمی مرکز خپله دنده بولی چه د نصاب مدیریت
لله هغو استادانو، پوهانو او کارکونکو څخه چه دیوه اسلامی
واحد تعلیمی نصاب د منع تهرا وړلوا په برخه کی چه له علمی
موازینو سره سمون لری له هیڅ دول ایشار او سربنندنی څخه
ډډه نده کړی منه او درناوی وکړی، او د دوی لازیات
بریالیتوبونه د علم او معارف په برخه کی له پاک خدای څخه
وغواری ۰

هیله له رو دهیو ادراتلونکی او حوان نسل د قدرو په مدرسینو
د علمی لارښونی په نتیجه کی تری زیاته ګټه، و اخلي، ترڅو دیوه

نوی افغانستان د پاره چه یو اسلامی، خپلواک او پرمخ تللى
افغانستان به وی ربستینی او گټیور غږی وروزل شی ۰

ومن الله التوفيق

د افغانستان تعلیمی مرکز

ج

د مطالبو فهرست

صفحة	عنوان	شماره
	مقدمة	۱
۱	نكاح	۲
۱	دنكاح اركان	۳
۴	دنكاح محرمات	۴
۴	دائمي محرمات	۵
۵	مؤقت محرمات	۶
۷	دنكاح حكم	۷
۱۱	په نکاح کنې دولي صلاحیت	۸
۱۵	مهر	۹
۱۵	دمهره لبھ اندازه	۱۰
۱۶	دمهرز یاتھ اندازه	۱۱
۱۷	مهر مثل	۱۲
۱۷	دمهر مثل دتعیین طریقه	۱۳
۱۸	دمهر لزوم	۱۴
۱۹	متعه	۱۵

الف

شماره	عنوان	صفحة
١٤	د متی حکم	١٩
١٧	قسُم (د سبُحُو ترمنج د حقوق برابریش)	٢١
١٨	رضاع	٢٤
١٩	د رضاع حکم	٢٥
٢٠	طلاق	٢٨
٢١	د طلاق قسمونه	٢٨
٢٢	د طلاق اقسام د حکم په اعتبار	٢٨
٢٣	د طلاق اقسام د لفظ په اعتباره	٣٠
٢٤	د طلاق اقسام د وقوع په اعتبار	٣٣
٢٥	ایلاء	٣٥
٢٦	د ایلاء حکم	٣٥
٢٧	خلع	٣٨
٢٨	ظهار	٤١
٢٩	د ظهار حکم	٤١
٣٠	د ظهار کفاره	٤١
٣١	لعان	٤٤

صفحة	عنوان	شماره
٤٤	د لعان موجبه	٣٢
٤٩	عدت	٣٣
٥١	د عد ت شروع	٣٤
٥٤	ح ضا نت	٣٥
٥٨	د بني حي نفقه	٣٦
٥٨	د نفقي كيفيت	٣٧
٦١	ي مين (قسم)	٣٨
٦١	د يمين د ولو نه	٣٩
٦٤	د قسم كفاره	٤٠

بسم الله الرحمن الرحيم ط

دمولف مقدمه:

الحمد لله الذي علم الانسان مالم يعلم - وعزه بين المخلوقات باللطف والكرم
ورزقه من السماء والارض انواع الرزق والنعم - وانزل القرآن على مجدد نبى العرب والعمجم
والصلوة والسلام عليه باللسان والجنا والقلم - وعلى الله واصحابه وامته خيرا لا مم

اما بعد :

د فقى علم د مکلف شخص افعال د روا او ناروا له حيشه بيا نوي،
هغه د لائل چه له هغونه روا او ناروا ثابت چيزی د خدای جل جلاله له
كتاب (قرآن کريم)، نبوي احاديث، اجماع او قیاس خخه عبارت دی.
نو په هر عاقل مسلمان بنده باندی لازم دی چه د چيل هريو فعل
او عمل روا والي او ناروا والي و پيژني ترخو روا کارونه د خدای جل جلاله
د رضا د حاصلولو له پاره په د ېرا خلاص سره عملی او د ناروا و خخه ئان
و ژغورسي.

ښکاره او ثابته ده چه د فقى کتابونه په عربی ژبه تدوين او لیکل شوي
دي او د افغانستان مسلمان او قهرمان ولسي خلک آکترانه په پښتو او د یه
ژبو خبرې کوي او هم په بنو و نخيونې تدریس په د غود و و شربو معمول دی.
او د عربی ژې کتابونو خخه په آسافه استفاده نه شي کولي، نوچکه د

فقه

داووم تولکی لپاره

مؤلف: مولوی دوست محمد (فیضی)

فقهی احکاموزده کرده ددوئی له پاره سخته وه. ددی د پاره چه د نوموره
مسلمانانو د پاره د فقی د مسئلوا او احکاموزده کول اسان شی د تعلیمی
مرکز د نصاب د مدیریت مسئولینو تصمیم و نیوچه د فقی د علم ضروری
مسئلی په پښتو او دری ژبود شاگردانو د عمر او سوئی په نظر کنی نیولو
سره بیان او چاپ کرپی، ترڅو ګران زده کوونکی و کولای شی په اسان تیا
سره هغه زده کاندی. او دی هدف ته در سېدو په مقصد د پروګرام
مفردات د اسی ترتیب شوی دی چه زده کوونکی کولای شی د لومړی توکی
نه تر شپږم توکی پورې د فقی ضروری مسئلی د لامائه، زکوټ، روژې او
حج په باړ کنی په کافی اندازه سره زده کاندی. او پاپې ضروری
مسئلولته په پورته توکیو کنی د هر توکی د سویی سره برابر ټهای
ورکړ شوی دی چه داوم توکی د پاره دا لاندی موضوع ګکاپی تاکل
شوی دی:

نکاح، مهر، قسم (د بنیود حقوقو مساویانه ویشل)، رضاع، طلاق،
ایلاء، ظهار، لعان، خلع، عدت، یمین (قسم) .

په ترتیب او لیکلو د دی کتاب کنی د لوی او مهر بان خدای جل جل الله
نه مرسته او کومک غواړم او هیله کوم چه د آکتاب د شاگردانو خنځه علاوه
د تولو علاقمند انو اولو ستوکول پاره ګټوره ګټوچی، آمین یارب العالمین -
مولوی دوست مجدد (فیضی)

رِمْقَانْ فَسْتَانْ اَسْلَمْيَيْ دُوكْرَانْ

دُوكْرَانْ اَسْلَمْيَيْ كَفَرْ
دُوكْرَانْ اَسْلَمْيَيْ كَفَرْ

فقہ

داووم تولکی لپارہ

مؤلف: مولوی دوست محمد (فیضی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .
فرموده است حضرت رسول اکرم ﷺ علی‌شیعیم .

رضیت
راهن بستم

بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
نَحْنُ أَنْشَأْنَاكَ مِنْ آتِينَا
بِالْإِسْلَامِ دِينَنَا
اسلام دین ما است
بِسْمِ مُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُولًا
محمد علی‌شیعیم . نبی و رسول ما است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَجَعَلَهُ أَكْرَمَ الْخَلَائِقِ بِالْعِلْمِ
وَالْكَرَمِ وَجَعَلَ أُمَّةَ مُهَمَّدٍ خَيْرَ الْأَمَمِ وَأَمْرَهُمْ بِالدُّعَوةِ وَالْإِرْشَادِ
وَالْجَهَادِ الْمُعْظَمِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامَ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَمَعْلَمِ
الْبَشَرِ وَعَلَى الْبِرِّ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

په هیواد کی د سپیخلی جهاد د پیل خخه را پدې خوا، استادانو، علماء او پوهانو، د شاگردانو د علمي اهداف د تر سره کیدوا و د اسلامي فرهنگ دودی او پر اختیاد پاره په مختلفو برخوکي او د پوهی له بشیگنهو خخه د بنی گتني اخیستني په خاطر کاکه پا ملنن کړیده، او په دی توګه ئی دمه اجرت دنخوا لو او بدوسرا یاطو سره سره دا خبره نړیوالو ته ثابت کړه چه د افغانستان غیور او قهرمان ملت و کولای شول د جهاد په تیرو یو ولسوکلو کی د توری او قلم مبارزی ته یو دبل ترڅنګه ادامه ورکړی، د افغانستان تعليمي مرکز چه د مختلفو درنوجهادي تنظيمونو له پیاوړ وغرو خخه تشکیل شو یدی په خپل وار سره هڅه کړی ترڅو په هیواد کی د ننډ د مدارس و درسی پروګرامونه له ورځنیو شرایطواو علمي معيارونو سره سه ترتیب او د لمړی دوری

الف